

Statistisch overzicht van 2022
en het meerjarenplan 2020-2025

De financiële situatie van de Vlaamse lokale besturen

Belfius

Inhoudstabel

INLEIDING EN SYNTHESE	3
VLAAMSE LOKALE BESTUREN	6
VLAAMSE GEMEENTEN	8
Exploitatie-uitgaven	8
Exploitatie-ontvangsten	14
Investerings	18
Liquiditeitsbudget	19
Evenwicht	20
VLAAMSE PROVINCIËS	21
Exploitatie-uitgaven	21
Exploitatie-ontvangsten	23
Investerings	24

Inleiding en synthese

Energiecrisis en inflatie: grotere financiële schok dan de covidfactuur

De lokale besturen krijgen in 2022 een nog grotere financiële schok dan in de voorbije covidjaren te verwerken. Dat valt te verklaren door hoge inflatiecijfers die de loonkosten fors doen oplopen, door energiefacturen die zwaarder doorwegen en ook door de prijzen van bouwmaterialen die door het dak gaan.

Volgens een simulatie van Belfius Strategic Research zal de financiële marge (AFM) in 2022 daardoor zonder aanpassing onder nul duiken, met 365 miljoen euro voor de Vlaamse lokale besturen.

Reden is het zogenaamde 'schaareffect' of het verschil in ritme waarmee uitgaven en ontvangsten de impact van de inflatie ondervinden. Voor ontvangsten **volgt de impact namelijk met (1 tot 2 jaar) vertraging**.

In Vlaanderen worden de financiën van steden en gemeenten en hun OCMW's echter over de volledige legislatuur via het meerjarenplan bekeken, waarvan de rekening vooral op het einde van de planperiode moet kloppen. Het is immers de bedoeling dat lokale besturen in een volgende regeerperiode met een schone lei kunnen beginnen en geen putten uit het verleden moeten opvullen.

Loonkosten 8,4% hoger (simulatie Belfius Strategic Research)

De laatste aanpassing van dat meerjarenplan (AMJP) dateert van december 2021, toen er van een fors aantrekkende inflatie nog geen sprake was⁽¹⁾. Zo gingen de meeste gemeenten voor 2022 uit van slechts 1 loonindexaanpassing, terwijl we intussen weten dat er 4 aanpassingen van de lonen van het overheidspersoneel volgen. Gaan we van deze context uit, dan zal de loonkost dit jaar met 8,4% stijgen bij de Vlaamse lokale besturen (gemeenten en OCMW's), baremieke loonverhogingen meegerekend. Dit gaat al gauw om 250 miljoen euro extra uitgaven.

Energiefactuur evolueert naar ongekende hoogte

Door de onzekerheid over de energiebevoorrading zijn ook de energiefacturen geëxplodeerd. We verwachten 105 miljoen euro hogere uitgaven in dit domein voor de Vlaamse lokale besturen als we een verhoging van 50% veronderstellen. Sommige besturen spreken over een verdubbeling of zelfs verdrievoudiging van hun factuur. Gelukkig is een deel van de gemeenten hiertegen nog tijdelijk beschermd, doordat ze vaste contracten afsloten voor een langere termijn.

Steden en gemeenten die al een eind gevorderd zijn met duurzame investeringen om bijvoorbeeld straatverlichting en gebouwen energiezuinig te maken, voelen de gestegen energiekosten gelukkig minder. Ook het zelf opwekken van energie, samen met brandstofvrije mobiliteit verlicht de energiefactuur.

De energieprijzenhousse vertaalt zich ook in een stijging van de sociale hulpverlening aan inwoners. Er was al meer vraag om steun in de nasleep van Covid-19, met nu nieuwe hulpvragen om in de oplopende energiefacturen tussen te komen.

⁽¹⁾ Bron van de cijfers verderop in deze publicatie is uitsluitend het beginkrediet dat de besturen opnamen in de herziening 2022 van het aangepaste meerjarenplan 2020-2025 (Agentschap Binnenlands Bestuur Vlaanderen). De impact van onze simulatie ex post, zoals beschreven in de inleiding, zit dus niet in deze cijfers verwerkt.

De fors gestegen lonen en prijzen hebben eveneens gevolgen voor de gemeentelijke werkingssubsidies aan politiezones enz.

Opeenvolgende loonindexeringen en uit de pan swingende energiekosten hebben eveneens hun weerslag op andere lokale besturen (zoals de politie- en hulpverleningszones). Dat is voornamelijk het geval in de politiezones, waar de personeelskost voor meer dan 90% deel uitmaakt van de exploitatie-uitgaven. Onvermijdelijk zal dat leiden tot een verhoging van gemeentedotaties om de begroting van die besturen in evenwicht te houden. Volgens onze ramingen en rekening houdend met de gevoeligheid voor de inflatie, zouden de meerkosten voor de dotaties uitkomen op 110 miljoen euro voor de Vlaamse lokale besturen.

Bouwkosten zware dobber voor gemeenten

En dan zijn er nog de stevig geklommen bouwkosten. De referentieprijzen voor openbare werken zijn het afgelopen jaar met maar liefst 25% gestegen. In tegenstelling tot de modale Belgische consument – die slechts af en toe met bouwkosten heeft af te rekenen – is dit voor lokale besturen een jaarlijks weerkerende uitgave en dus niet te onderschatten in hun uitgavenpatroon.

Impact op de fiscale ontvangsten volgt met vertraging

Met wat we nu weten zal de schok vooral in 2022 te voelen zijn. Ook al volgen er in 2023 nog eens 2 indexoverschrijdingen met impact op de loonkosten, de marge zal er minder onder lijden. Want aan ontvangstenzijde volgt vanaf 2023 een geleidelijke toename van een reeks ontvangsten die mee met de inflatie evolueren - zoals de belastingontvangsten, maar ook huurinkomsten, vergoedingen voor de levering van diensten en werkings-subsidies.

Bij de belastingontvangsten verhogen eerst de inkomsten uit de opcentiemen van de onroerende voorheffing - op basis van de kadastrale inkomens die mee met de inflatie evolueren. De opcentiemen van de onroerende voorheffing zijn goed voor 45% van de fiscale inkomsten voor de Vlaamse lokale besturen, ruim de belangrijkste lokale belasting-ontvangst.

(1) Simulatiescenario met 4 indexoverschrijdingen gespreid over 2022 en een energiekost die 50% oploopt i.p.v. 6,3% geraamd.

In 2024 zullen lokale besturen ook meer inkomsten uit de aanvullende personenbelasting genereren. Dat komt omdat de lonen van de werkende bevolking koopkrachtverhogingen hebben gekend en de te belasten loonmassa dus hoger is.

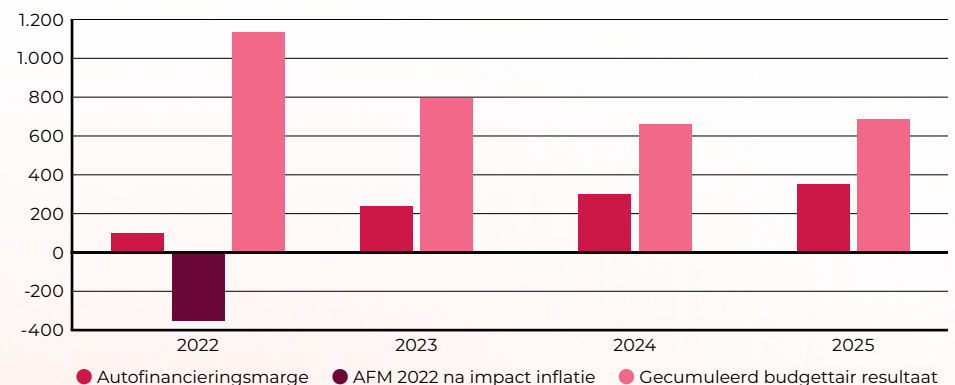
In 2021 en 2022 werd er amper een aanpassing van de aanslagvoeten voorzien. Zullen steden en gemeenten in 2023 opnieuw hun belastingtarieven verhogen?

Gemeenten verliezen marge door de financiële schok als ze niet bijsturen

De meerjarenplannen van lokale besturen zullen dus flink moeten bijgestuurd worden. Maar de meeste Vlaamse lokale besturen maken zich, ondanks de onzekere economische situatie, weinig zorgen. Samen hebben ze voldoende financiële marge in hun meerjarenplannen voorzien en beschikken ze over voldoende reserves om alweer een grote schok op te vangen (6,5% meer uitgaven t.o.v. 2021 als ze niet bijsturen, terwijl ze 2,6% toename voorzagen in het AMJP). Deze impactpercentages liggen hoger dan de effectieve schok van 2020 tijdens de covidcrisis.

Concreet: de Autofinancieringsmarge van de Vlaamse gemeenten van 101 miljoen euro - voorzien voor 2022 - volstaat niet om de klap van 466 miljoen euro te dragen⁽¹⁾. Om deze marge terug op of boven nul te krijgen, zullen er herschikkingen in de jaarlijkse uitgaven-budgetten 2022-2025 nodig zijn. In 2025 moet er immers opnieuw een evenwicht bereikt worden.

Evolutie autofinancieringsmarge en reserves Vlaamse gemeenten (Aangepast MJP)

Tegelijkertijd worden de reserves substantieel aangesproken om te kunnen blijven investeren. Voor de totaliteit van de Vlaamse steden en gemeenten ziet de situatie er dus nog gunstig uit, maar het moet ook gezegd dat er qua reserves grote verschillen tussen lokale besturen bestaan. Enkele steden en gemeenten zitten met een negatieve reserve, terwijl andere dan weer over heel comfortabele reserves beschikken. Die werden opgebouwd door de resultaten van de voorbije jaren.

Investerings dreigen teruggeschroefd te worden

Het is een oud zeer. Als overheden moeten besparen, worden de investeringen vaak herbekeken ofwel geschrapt. Echter, zelfs als steden en gemeenten nominaal hetzelfde bedrag voor investeringen blijven voorzien zoals aanvankelijk gepland in de meerjarenplannen, is het zeker dat ze hiermee door de gestegen kosten minder projecten kunnen realiseren.

Op dit ogenblik staan in de meerjarenplannen van de Vlaamse lokale besturen nog voor 11,7 miljard euro investeringen voor de rest van de periode 2022-2025 gepland.

Wellicht blijven de investeringen waarvoor steden en gemeenten Europese of Vlaamse subsidies genieten – zoals rioleringswerken, wegenwerken en fietsinfrastructuur – wel op de lijst met uit te voeren werken staan.

Energietransitie en duurzaam beleid van de gemeenten

Lokale besturen hebben een rol in de energietransitie en worden bovendien via regelgeving steeds verder aangezet tot duurzame investeringen voor de toekomst (energie-efficiëntie en klimaatbestendigheid). Gemeenten ondertekenden dan ook bijna allemaal het Vlaams Lokaal Energie- en Klimaatpact (LEKP). Lokale actieplannen worden gekoppeld aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG) van de Verenigde Naties, zodat besturen hun resultaten op dat vlak kunnen monitoren.

Indexkorf van de gemeenten meet specifiek het uitgavenpatroon van gemeenten

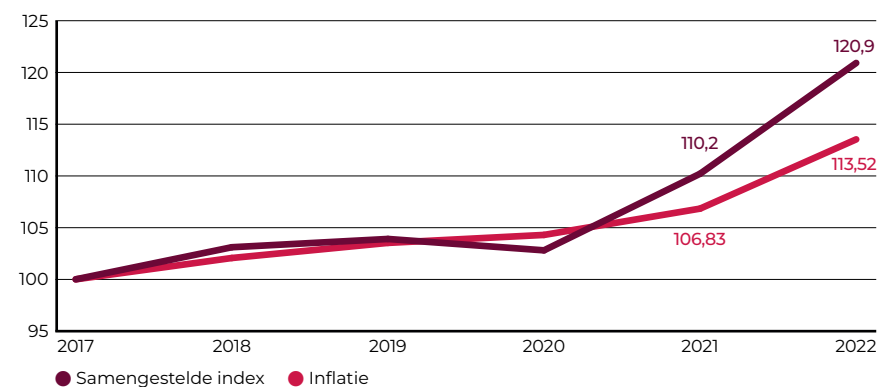
Belfius Strategic Research ontwikkelde een nieuwe index die de inflatie voor de lokale besturen berekent.

De evolutie van die index toont aan dat gemeenten aanzienlijk gevoeliger zijn voor prijsstijgingen dan gezinnen (de 'klassieke' inflatie gemeten door de consumentenprijsindex), voornamelijk door het aandeel van de loonkosten, de gestegen prijzen voor bouwmaterialen en een stijgende rente.

Vooral de loonkost weegt zwaar door, omdat deze 37,5% uitmaakt van alle uitgaven. Maar ook de gestegen kosten voor gebouwen en wegenwerken nemen gevoelig toe. Die investeringsuitgaven maken een kwart van de indexkorf uit.

Sinds 2017 zagen steden en gemeenten hun inflatie tot 20,9% oplopen (berekend volgens de indexkorf voor gemeenten). Ze voelen met andere woorden sterker de invloed van een wijzigende macro-economische context dan het inflatiepeil (berekend volgens de indexkorf voor gezinnen).

Vergelijking indexkorf gemeenten met inflatiepeil (2017 = 100)

Vlaamse lokale besturen

(nationale rekeningen 2017-2020)

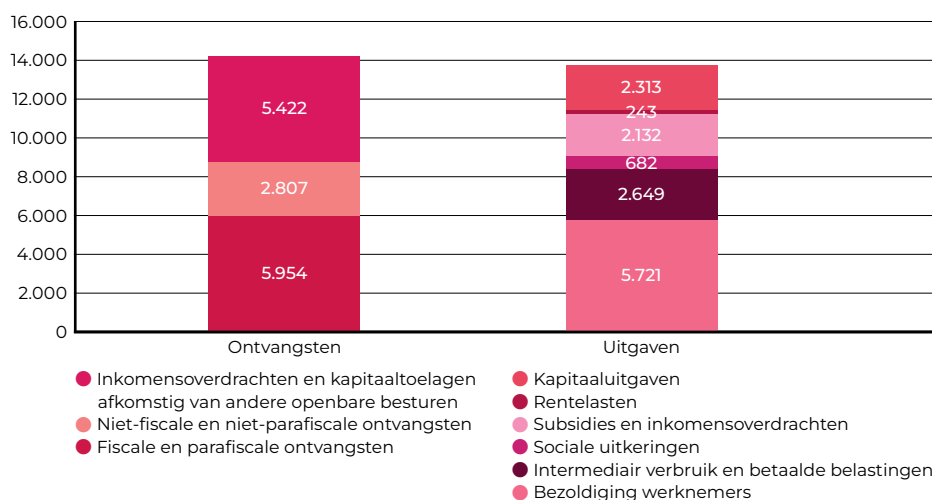
De statistieken van de nationale rekeningen van het INR⁽¹⁾ bieden een compleet cijferoverzicht van de Vlaamse lokale sector conform de ESR 2010-methodologie⁽²⁾. De perimeter van de lokale sector (S1313) omvat immers de gemeenten (en hun OCMW's) en provincies – waarover de Belfius-analyse gaat – maar ook de politiezones, hulpverleningszones, heel wat gemeentelijke vzw's en autonome gemeente- en provinciebedrijven, alsook een groot aantal intercommunales⁽³⁾.

De ontvangsten en uitgaven van Vlaamse lokale besturen - 2020

In 2020 klokten de ontvangsten van de Vlaamse lokale besturen op een totaal van 14.183 miljoen euro af, een afname van 2,5% in vergelijking met het jaar ervoor. Door de covidcrisis daalden de ontvangsten, omdat lokale besturen bepaalde belastingtarieven verlaagden of zelfs niet meer hieven. Maar er waren ook minder inkomsten uit geleverde diensten en teruggevalen investerings-subsidies omdat de investeringen vertraagden.

De ontvangsten van de Vlaamse lokale besturen bestaan hoofdzakelijk uit belastingontvangsten (42%), een categorie die de voorbije 4 jaar het meest dynamisch aangroeide. Binnen de lokale sector heffen alleen gemeenten en

Vlaamse lokale besturen – 2020 (in miljoen EUR)

(1) Het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) – cijfers beschikbaar op de website van de NBB.

(2) Europees stelsel van nationale en regionale rekeningen, dat dient als referentiekader voor de statistieken van het Europees stabiliteitspact.

(3) De lijst van publieke entiteiten is op de website van het INR terug te vinden.

provincies belastingen. Maar ook inkomensoverdrachten en kapitaaltoelagen (38,2%) zijn belangrijke ontvangsten, samen met eigen ontvangsten zoals die uit eigendom en levering van diensten (19,8%).

De uitgaven kwamen in 2020 op 13.740 miljoen euro uit, waarmee ze 5,1% onder het volume van het jaar ervoor blijven. Deze afname valt onder meer te verklaren doordat investeringen tijdens de covidcrisis terugvielen (cf. infra). De bezoldigingen van werknemers nemen 41,6% van de totale uitgaven in beslag. De inkomensoverdrachten en de sociale uitkeringen (voornamelijk via de OCMW's) vertegenwoordigen respectievelijk 15,5% en 5%. De rentelasten, die al 4 jaar op rij dalen, bedragen nog slechts 1,8%.

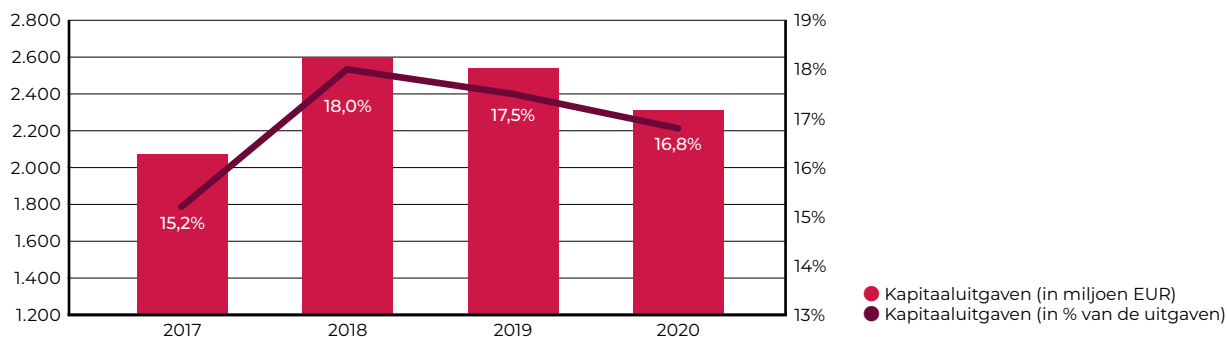
De investeringsuitgaven (kapitaaluitgaven) benaderden in 2019 het piekniveau van 2018. Met de covidcrisis viel in 2020 het investeringsvolume door uitstel en vertraging van projecten met 8,9% tot 2.313 miljoen euro terug. Daarom vertegenwoordigen de investeringen in 2020 nog maar 16,8% van de totale uitgaven van de Vlaamse lokale sector.

Door het coveffect, waarbij de uitgaven sterker terugvallen dan de ontvangsten, groeit daarom het financieringsoverschot in 2020 aan tot 443 miljoen euro. Hierdoor vertonen de Vlaamse lokale besturen opnieuw een positief ESR-saldo. Hun financiële situatie is dus in evenwicht, met een beperkte buffer.

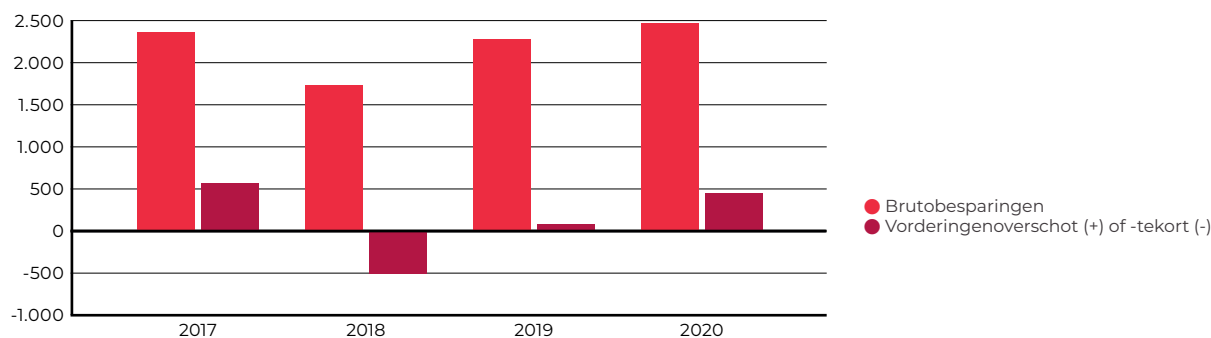
Het saldo zonder kapitaalverrichtingen, de zogenaamde brutobesparingen, groeit ook tot 2.471 miljoen euro aan.

De uitstaande schuld van Vlaamse lokale besturen daalt in 2021 verder tot 11.150 miljoen euro. In 2020 bedroeg de verhouding van de schulden ten opzichte van de totale ontvangsten 80,4% tegenover nog 88,2% in 2017.

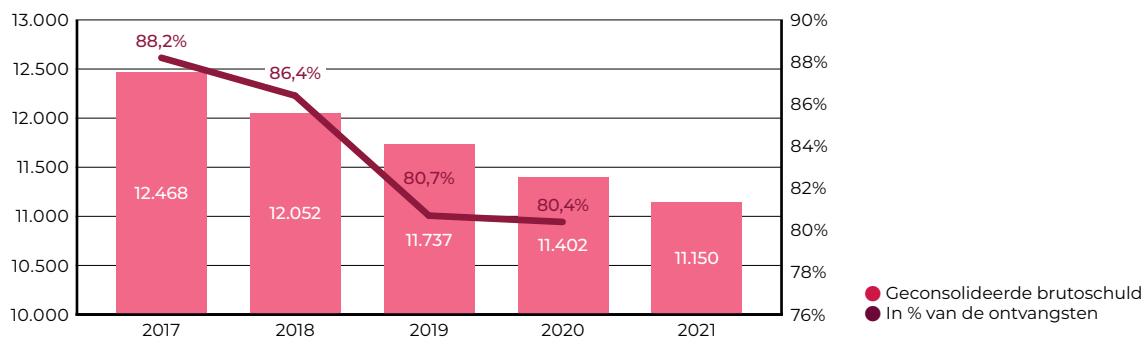
Evolutie van de kapitaaluitgaven – 2017-2020

Evolutie van het vorderingenoverschot en -tekort - 2017-2020 (in miljoen EUR)

Evolutie van de brutoschuld - 2017-2021 (in miljoen EUR)

Vlaamse gemeenten

Exploitatie-uitgaven

De covidcrisis heeft in 2020 en 2021 duidelijk gewogen op de gemeentefinanciën. Voor beide crisisjaren samen raamden gemeenten en OCMW's 470 miljoen euro meer exploitatie-uitgaven dan oorspronkelijk voorzien, wat neerkwam op een groei van 3 tot 4%.

De pandemie was nog niet voorbij, toen de lokale besturen einde 2021 hun meerjarenplan 2020-2025 bijstelden. Niemand kon toen al inschatten hoe fel en hoe snel de inflatie in 2022 zou aantrekken. Wel vertoonden de energieprijzen al sinds de zomer een fluctuerende stijgende trend.

Daarom mogen we ervan uitgaan dat de impact van hogere uitgaven door inflatie niet volledig is doorgerekend in de eerste cijfers van 2022-2023 van het aangepaste meerjarenplan (AMJP). Opnieuw komt dit wellicht neer op meer dan 500 miljoen euro extra uitgaven dan oorspronkelijk geraamd in het hier geanalyseerde AMJP 2022.

Met een geraamd jaarbudget van 12,5 miljard euro aan exploitatie-uitgaven besteedt een bestuur in 2022 gemiddeld 1.882 euro per inwoner aan lokaal beleid. Investerings- en schuldaflossingen zijn hierbij niet meegerekend.

Exploitatie-uitgaven - 2022

	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie 2021- 2022	Jaarlijkse evolucie 2022- 2025
Goederen en diensten	2.801	421	3,8%	-1,2%
Personeel ⁽¹⁾	6.029	906	4,2%	1,8%
Individuele hulpverlening	686	103	1,2%	1,0%
Toegestane werkingssubsidies	2.719	409	-0,7%	1,5%
Andere operationele uitgaven	79	12	-5,2%	-2,6%
Financiële uitgaven ⁽²⁾	207	31	-3,0%	4,3%
EXPLOITATIE-UITGAVEN	12.522	1.882	2,6%	1,1%

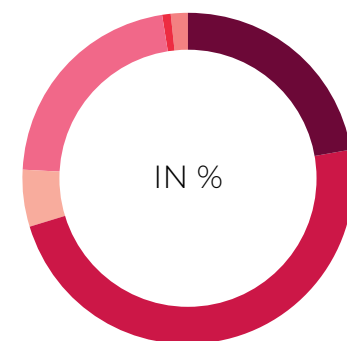
(1) Zonder gesubsidieerd onderwijzend personeel (116,5 EUR/inw.)

(2) Rentelasten inbegrepen, niet de kapitaalaflossing van leningen (BBC)

Energie-uitgaven – 2022

	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie 2021- 2022	Jaarlijkse evolucie 2022- 2025
Elektriciteit	171	26	6,4%	-1,1%
Gas	54	8	9,1%	-1,1%
Aardolieproducten	9	1	-0,5%	-1,0%
Andere energiebronnen	20	3	2,1%	0,7%
ENERGIE-UITGAVEN	255	38	6,3%	-1,0%
Waarvan straatverlichting en wegen	81	12	3,9%	-1,4%

Exploitatie-uitgaven – 2022

- Goederen en diensten: 22%
- Personeel: 48%
- Individuele hulpverlening: 5%
- Toegestane werkingssubsidies: 22%
- Andere operationele uitgaven: 1%
- Financiële uitgaven: 2%

De matige stijging van 2,6% in 2022 is een onderschatting. Het is ook afwachten of de jaarlijkse groeitrend van 1,1% voor de volgende jaren een realistische raming zal blijken. De inflatievooruitzichten liggen momenteel alvast een pak hoger dan voorzien bij de aanpassing van het meerjarenplan⁽¹⁾.

Door de hogere inflatie nemen de personeelskosten al forser toe (+4,2%), maar in realiteit zullen in 2022 de lonen na het overschrijden van de spilindex tot 4 maal toe met 2% stijgen. Met nadien nog 2 extra overschrijdingen in 2023 is het nu al duidelijk dat de loonmassa sterker zal toenemen dan aanvankelijk voorzien.

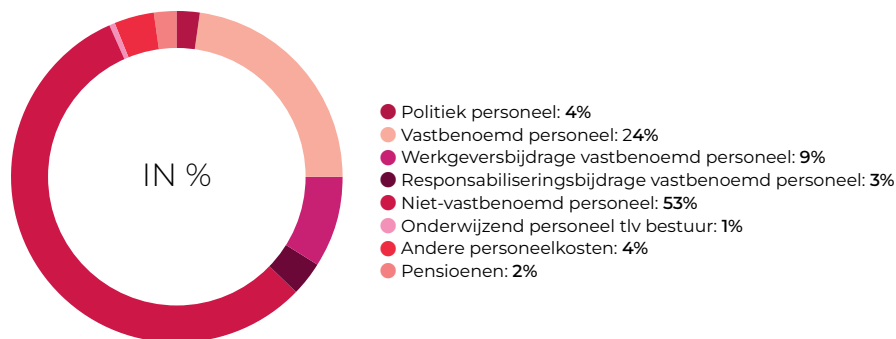
De steeds sterker oplopende responsabiliseringsbijdragen voor de pensioenen van het vastbenoemd personeel verklaren slechts een klein deel van de geraamde toename in de totale personeelskosten 2022. Het grootste effect komt immers van de volumegroei aan personeelskosten voor niet-vastbenoemd personeel.

Bij de aankoop van specifieke goederen en diensten stijgen vooral energie-uitgaven sterk (+6,3%). Die maken 9% uit van de aankopen en 2% van de totale lokale exploitatie-uitgaven 2022. Daarmee blijft de impact van de fluctuerende energieprijzen op het totaal relatief beperkt.

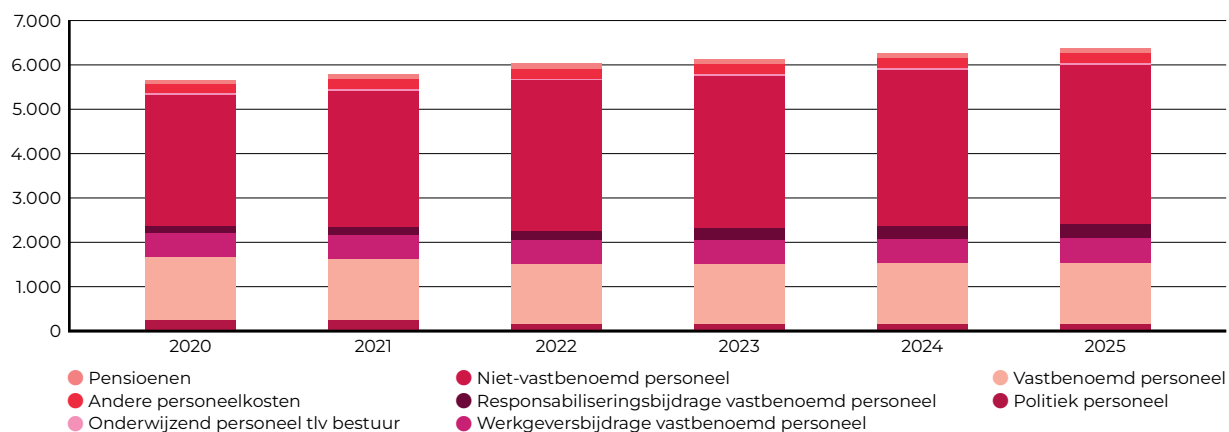
Vraag is of die impact niet eerder onderschat werd in het meerjarenplan. Wel ramen besturen dat die hogere kost voor de komende jaren zal aanhouden en slechts lichtjes zal dalen.

(1) Federaal Planbureau: de raming van mei 2022 voorziet een stijging van de gezondheidsindex met 7,4% in 2022 en 3,5% in 2023.

Uitgaven per type personeel – 2022

Evolutie personeelsuitgaven per type

De beleidsvelden waarnaar besturen in 2022 meer uitgaven oriënteren zijn 'wonen' (+5,1%) en 'mobiliteit' (+4,4%), met daarnaast 'algemeen bestuur' (+5,6%) en 'zorg en opvang' (+2,0%) als grootste beleidsvelden.

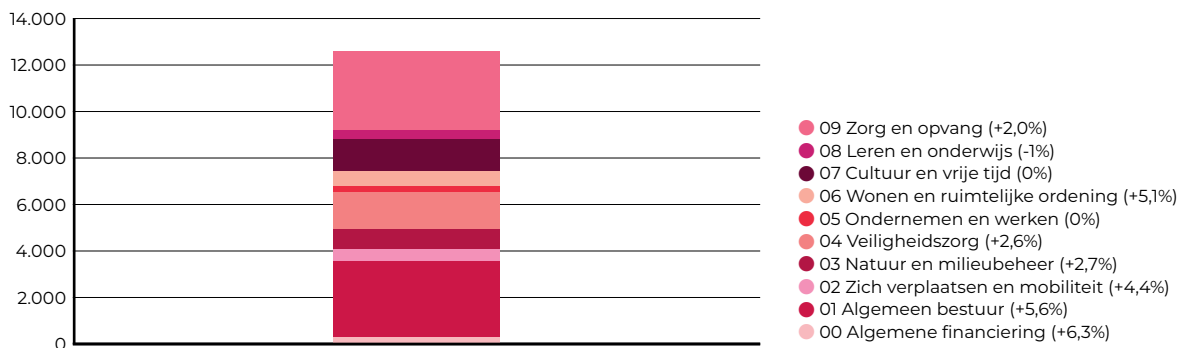
Personeelsuitgaven maken het grootste deel (48%) van de exploitatie-uitgaven uit (exclusief de lonen voor het gesubsidieerd onderwijzend personeel). Meer dan de helft van de gemeenten besteedt minstens 50% van haar exploitatie aan personeelsuitgaven. Een twintigtal gemeenten besteedt zelfs tussen 60% en 70%. De regionale en centrumsteden, alsook de kustgemeenten keren in verhouding dan weer het meeste werkingssubsidies uit.

De 2 andere grote happen uit het budget gaan naar goederen en diensten die gemeenten aankopen en werkingsubsidies die ze verstrekken (beide 22%).

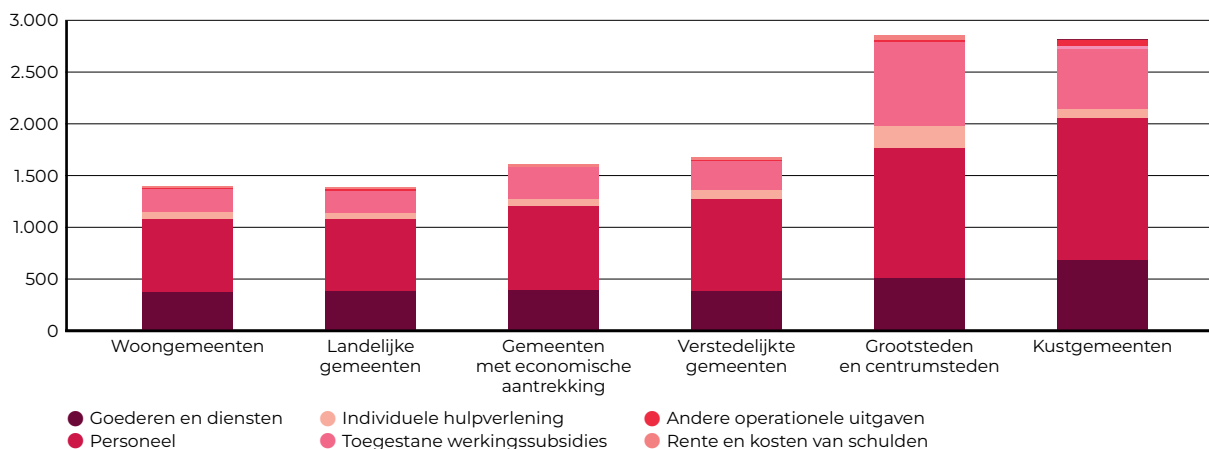
De uitgaven voor werkingssubsidies ter ondersteuning van getroffen sectoren stabiliseren.

(1) Federaal Planbureau: de raming van mei 2022 voorziet een stijging van de gezondheidsindex met 7,4% in 2022 en 3,5% in 2023.

Exploitatie-uitgaven per beleidsdomein 2022 (in miljoen EUR)

Exploitatie-uitgaven per cluster – 2022 (in EUR/inw.)

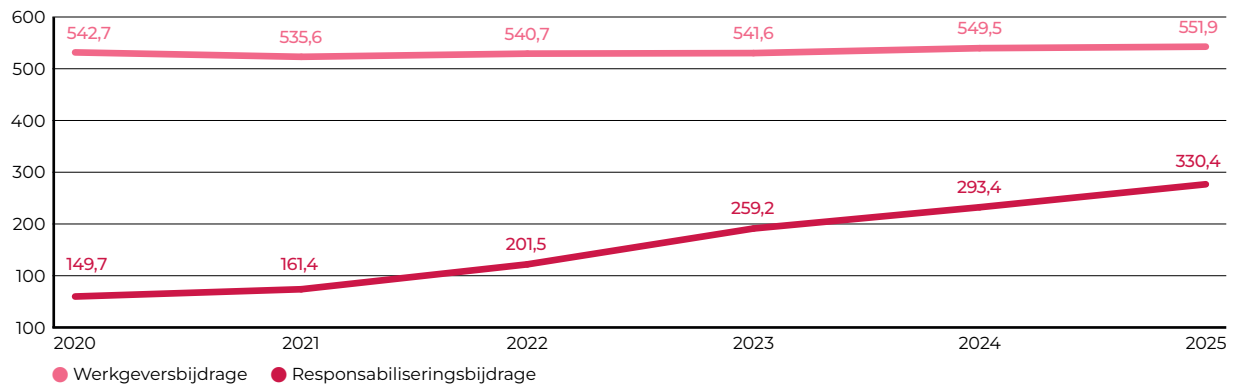
Personeel en pensioenen

De voorbije jaren hebben Vlaamse gemeentebesturen het personeelsbestand afgebouwd. Die trend zet zich echter in 2021 niet verder door. De lokale besturen tellen in dit 2e crisisjaar namelijk samen 836 voltijdse equivalenten (vte's) (+0,8%) meer dan in 2020. Gemeenten en hun AGB's stellen volgens RSZ-statistieken eind 2021 54.487 vte's tewerk. OCMW's en hun verenigingen voegen daar bijna evenveel personeelsleden aan toe (50.844 vte's), tot meer dan 105.000 werknemers (vte) in totaal.

Het aandeel vastbenoemden (24,5%) krimpt wel opnieuw. In 2021 zijn er 1.945 vte's minder (-7%), terwijl het aantal niet-vastbenoemden verder oploopt (+3,6% met 2.781 vte's erbij). Deze tendens, waarbij er meer niet-vastbenoemden instromen dan er vastbenoemden uitstromen, komt al een aantal jaren tot uiting.

De loonmassa voor vastbenoemden neemt lichtjes toe, vooral door de oplopende responsabiliseringsbijdragen. Samen met de basisbijdrage van 540,7 miljoen euro financieren die bijdragen de pensioenen van hun vroegere vastbenoemde werknemers. In 2022 nemen de responsabiliseringsbijdragen met een kwart toe. Ook het jaar erna volgt een sterke stijging (+29%). Daarmee zullen ze in 2025 dubbel zo hoog als in 2020 zijn en 15% van de loonkosten voor het vastbenoemd personeel uitmaken, tegenover al 10% nu.

Pensioenbijdragen vastbenoemd personeel (in miljoen EUR)

Een Vlaamse financieringslijn 2020-2025 helpt om 50% van de responsabiliseringsbijdrage te dempen. Deze (tijdelijke?) specifieke toelage volgt mee de trend en loopt op van 95,3 miljoen euro in 2020 naar 262,3 miljoen euro in 2025.

Individuele hulpverlening

Na de Covid-19-uitbraak, raamden de besturen voor 2021 6,7% meer uitgaven voor individuele hulpverlening (verstrekkt door het sociaal huis of het OCMW), wat neerkomt op 42 miljoen euro meer dan in 2020. In 2022 voorzien ze slechts 8 miljoen euro meer uitgaven voor individuele hulpverlening, samen 686,5 miljoen euro. In de economische nasleep van de crisis blijven de steunuitgaven dus hoog en de volgende jaren zouden ze lichtjes verder aangroeien, met jaarlijks 1%. Verder is het afwachten hoeveel extra steunaanvragen de OCMW's zullen tellen naar aanleiding van de hogere energiefacturen.

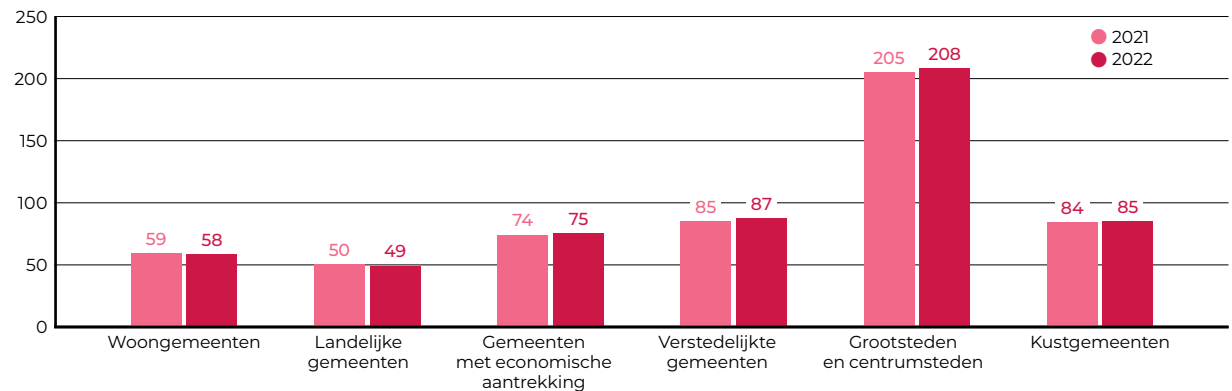
Opnieuw lopen de uitgaven aan leeflonen met 15,6 miljoen euro of 3,6% op tot 452,2 miljoen euro. Andere aanvullende (financiële) hulp daarentegen zou met -3,1% afnemen, tot 234,2 miljoen euro.

Theoretisch gaat dit om 103 euro per inwoner aan individuele hulpverlening. Dit bedrag neemt in 2022 het sterkst toe in de grootsteden en centrumsteden tot 208 euro per inwoner, waar zich de grootste concentraties met begunstigden van het Recht op Maatschappelijke Integratie (RMI) bevinden. Ook verstedelijkte gemeenten ramen dat hun uitgaven voor individuele hulpverlening ten opzichte van 2021 zullen oplopen.

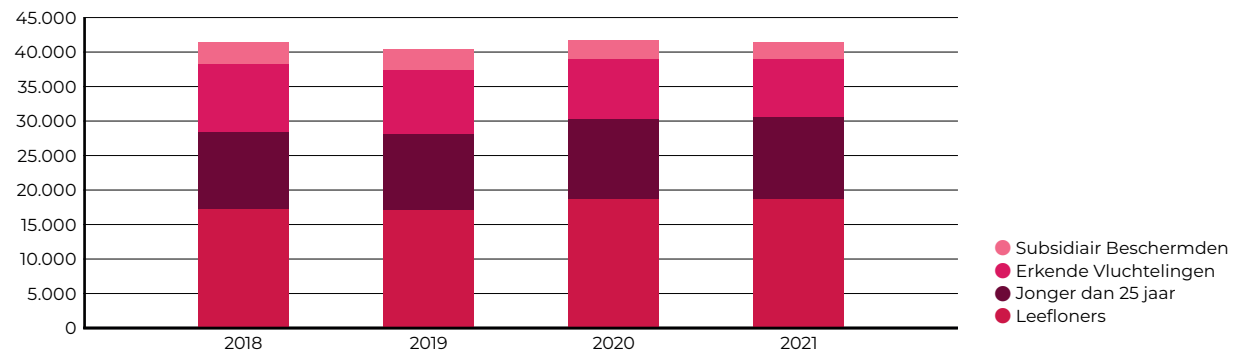
Slechts een deel van deze uitgaven wordt ook werkelijk door het OCMW gedragen. De federale overheid staat namelijk via het RMI naargelang het leefloontype in voor 60 tot 100% van de financiering. Die financiering is terug te vinden bij de exploitatie-ontvangsten.

Volgens statistieken van de POD Maatschappelijke Integratie telde Vlaanderen eind 2021 zo'n 41.400 begunstigden van het RMI of 6 begunstigden per 1.000 inwoners. Dat aantal blijft lichtjes dalen het jaar na het uitbreken van de covidcrisis. Bijna 39.000 van deze begunstigden

Individuele hulpverlening per cluster – 2021-2022 (in EUR/inw.)

Evolutie aantal begunstigden van het leefloon

ontvangen een leefloon (94%). De toename (+2,8%) zit vooral bij de min 25-jarigen, terwijl het aantal oudere leefloners stabiel blijft ten opzichte van het crisisjaar 2020. De groep met erkende vluchtelingen en subsidiair beschermden slonk opnieuw in de statistieken, net zoals de voorbije jaren.

Gemeenten zijn actief op heel veel domeinen. Telkens staan ze voor nieuwe uitdagingen om lokaal maatschappelijke noden te lenigen. Zo stampten gemeenten in 2021 vaccinatiecentra uit de grond. In 2022 staan ze in voor de organisatie van lokale noodopvang voor gevluchte Oekraïners. De huidige krapte op de arbeidsmarkt maakt helaas het uitvoeren van dit sociaal beleid steeds moeilijker.

Sociaal beleid van een gemeente omvat ook ouderenzorg (met woonzorgcentra), gezin en kinderen, sociale huisvesting, ziekte en invaliditeit enzovoort. Lokale besturen keren daarvoor werkingssubsidies uit aan lokale verenigingen en organisaties, goed voor 152,6 miljoen euro in het meerjarenplan. Aan het beleidsveld 'zorg en opvang' besteden ze 3,3 miljard euro.

Toegestane werkingssubsidies

In 2022 gaat respectievelijk gemiddeld 170 en 54 euro per inwoner naar politiezones en hulpverleningszones. Onder druk van oplopende personeelskosten en de uitvoering van het sectoraal akkoord 2018, neemt vooral de toelage aan politiezones toe (+3,2%). De helft van de gemeenten trekt in 2022 de toelage aan de politiezones met 1 tot 4% op. Maar evengoed een kwart van de gemeenten noteert een toename van 5% of meer.

Tijdens de resterende planperiode zal de toelage voor de politiezones jaarlijks opnieuw matig stijgen met 2,3% en voor de hulpverleningszones met 3,2%, een 'normaal' ritme zoals de meeste gemeenten voorzien. Maar ook hier speelt wellicht een onderschatting van de snel aantrekkende inflatie, zowel voor 2022 als voor 2023.

De cijfers uit het aangepaste meerjarenplan tonen aan dat gemeentetoelagen in 2022 ook geconcentreerd zitten rond vzw's (9%), AGB's (8%) en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden (8%).

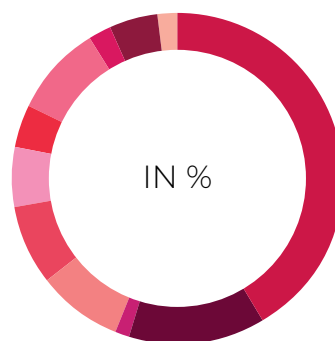
Financiële uitgaven

De financiële uitgaven (1,7% van het exploitatiebudget) omvatten onder meer de kosten (interessen) verbonden aan schulden. Aflossingen van opgenomen leningen en leasings staan vermeld bij de financieringsuitgaven (zie liquiditeitentabel). Bovenop de 31 euro per inwoner aan financiële uitgaven (interessen e.a.) komt er dus nog gemiddeld 127 euro per inwoner bij aan vereffening van financiële langetermijnschulden.

Toegestane werkingssubsidies – 2022

	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie 2021-2022	Jaarlijkse evolutie 2022-2025
Gemeentetoelage aan politie	1.132	170	3,2%	2,3%
Gemeentetoelage aan hulpverleningszone	358	54	-0,2%	3,1%
Gemeentetoelage aan AGB	207	31	-13,4%	0,3%
Gemeentetoelage aan IGS	228	34	4,3%	1,0%
Gemeentetoelage aan besturen van erediensten	40	6	-5,7%	5,6%
Andere toegestane werkingssubsidies	755	113	-5,5%	-1,0%
TOEGESTANE WERKINGSSUBSIDIES	2.719	409	-0,7%	1,5%

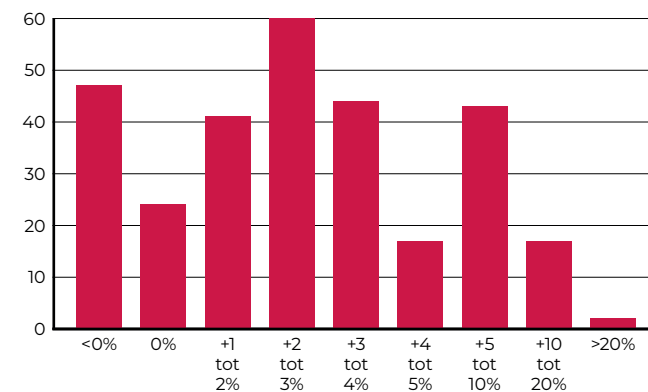
Gemeentetoelage aan – 2022

- Politiezones: 42%
- Hulpverleningszones: 13%
- Besturen van de eredienst: 1%
- Intergemeentelijke samenwerkingsverbanden (IGS): 8%
- Verbonden AGB: 8%
- OCMW-verenigingen: 6%
- Huishoudens: 4%
- Instellingen zonder winstoogmerk: 9%
- Gemeentelijke EVA's naar privaat recht: 2%
- Niet-financiële vennootschappen: 5%
- Andere: 2%

Evolutie toelage aan de politiezone – 2022

(aantal gemeenten)

Na een jarenlange daling van de rentevoeten lijkt de bodem bereikt en ligt er stilaan een rentestijging in het vooruitzicht. Ook het meerjarenplan vertaalt deze ombui-

ging naar een nieuwe trend met een toename van 4,3%. Besturen houden in de komende jaren rekening met mogelijk hogere financiële kosten van nieuwe leningen.

Exploitatie- ontvangsten

Doordat gemeenten en OCMW's tijdens de crisisjaren 2020-2021 specifieke werkingssubsidies ontvingen, heeft de covidcrisis amper op de gemeente-ontvangsten gewogen. Wel raamden ze minder belastingontvangsten dan oorspronkelijk in pre-coviddtijden.

Voor 2022 voorzien gemeenten en OCMW's in hun meerjarenplannen⁽¹⁾ opnieuw 2,8% meer exploitatie-ontvangsten ten opzichte van 2021. In totaal dikken deze tot 13,3 miljard euro aan, d.i. een toename van 367 miljoen euro of 48 euro per inwoner meer. De impact van de fors aantrekkende inflatie laat zich eerst voelen aan uitgavenzijde en levert pas zo'n 2 jaar later extra ontvangsten.

Vooral de fiscale ontvangsten (+2,5%), de belangrijkste groeimotor, keren terug naar een normaal groeiritme. Maar ook de toegekende werkingssubsidies van de regionale overheid krikken de vooruitzichten in het meerjarenplan voor 2022 op (+4,9%). Bijna de helft van de ontvangsten bestaat uit fiscale ontvangsten (42%), gevolgd door werkingssubsidies (40%) en ontvangsten uit de werking (12%).

Bekeken per cluster zijn werkingssubsidies relatief belangrijker voor steden (53%), terwijl belastingen de belangrijkste bron van inkomsten voor kustgemeenten (60,4%) vormen. Zo verschillen de soorten ontvangsten sterk naargelang het sociaaleconomisch type van de gemeente⁽²⁾. Omdat grote en regionale steden met de grootste concentratie van begunstigde RMI zitten, lopen de werkingssubsidies voor hulpverlening daar het hoogst op.

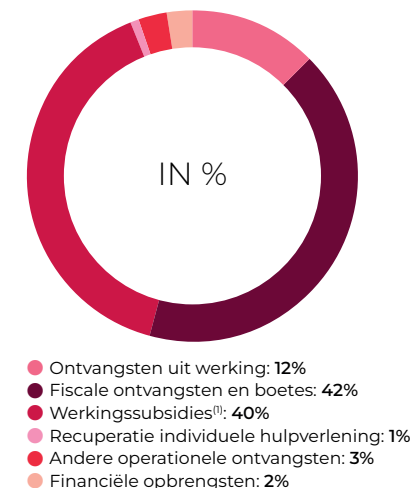
(1) Beginkrediet herziening 2022 van het aangepaste meerjarenplan 2020-2025.
(2) Belfius: Sociaaleconomische typologie van gemeenten (2017)

Exploitatie-ontvangsten – 2022

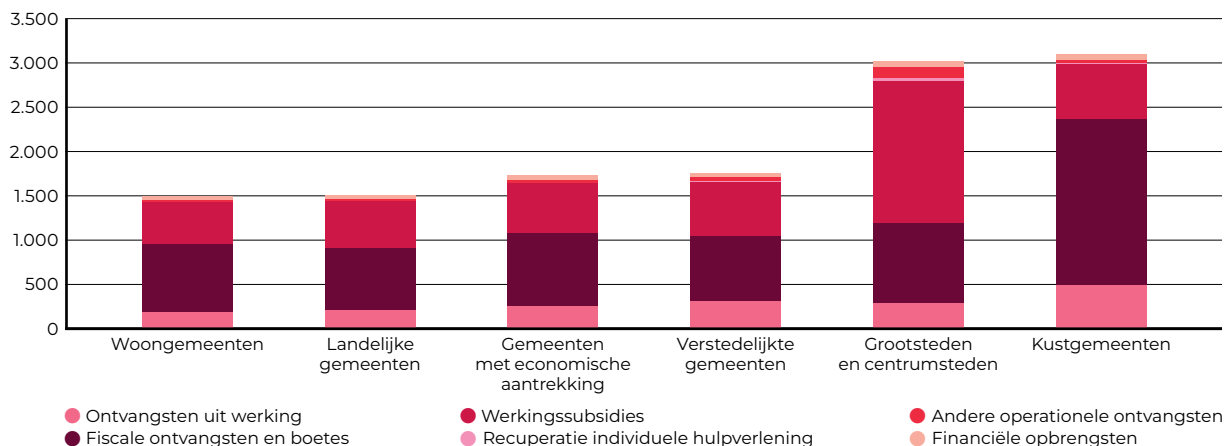
	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie 2021- 2022	Jaarlijkse evolucie 2022- 2025
Ontvangsten uit werking	1.673	251	2,3%	1,1%
Fiscale ontvangsten en boetes	5.549	834	2,5%	2,2%
Werkingsubsidies ⁽¹⁾	5.301	797	4,9%	2,6%
Recuperatie individuele hulpverlening	112	17	0,5%	0,4%
Andere operationele ontvangsten	355	53	3,8%	-2,4%
Financiële opbrengsten	323	49	-17,1%	-4,4%
EXPLOITATIE- ONTVANGSTEN	13.314	2.001	2,8%	1,9%

(1) Zonder gesubsidieerd onderwijzend personeel (116,5 EUR/inw.)

Exploitatie-ontvangsten – 2022

Exploitatie-ontvangsten per cluster – 2022 (in EUR/inw.)

Fiscale ontvangsten

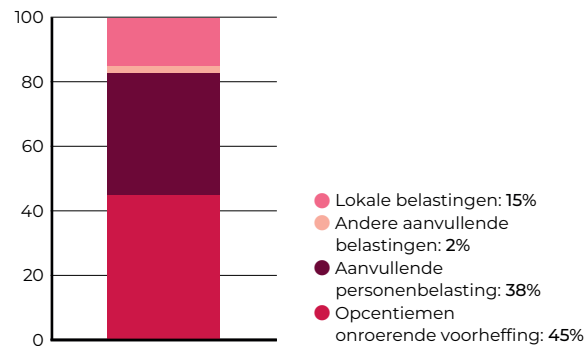
Gemiddeld staan de opcentiemen op de **onroerende voorheffing (OOV)** in voor 45% van de belastingontvangsten, tegenover 38% voor de **aanvullende personenbelasting (APB)**. Lokale belastingen van gemeenten zelf beslaan een heel breed gamma en vullen de belastingontvangsten verder met 15% aan.

Hoe schatten besturen momenteel de belastinggroei in na de (tijdelijke) covid-impact? De geraamde ontvangsten uit de APB, die in 2021 stagneerden, zouden in 2022 al met 1,8% toenemen en de jaren nadien opnieuw met minstens 2,9% per jaar aangroeien. Wellicht zorgt de inflatiespurt van 2022 met de bijgaande loonstijgingen voor een nog groter groei-effect de jaren erna. Voor de OOV is er in 2022 een stevige groei voorzien van 2,7%, om daarna aan te knopen met een jaarlijkse groei van 2%. Door indexering van de kadastrale inkomens zullen ook de ontvangsten OOV een jaar later toenemen.

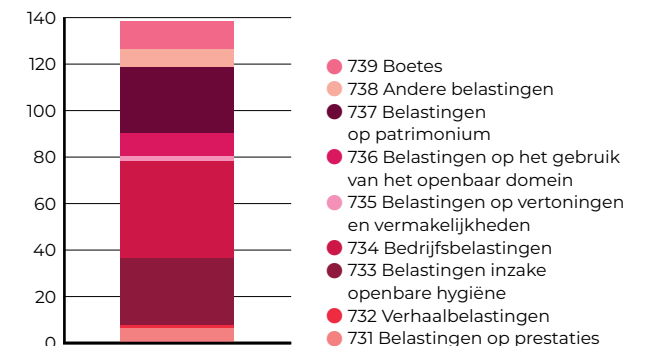
Fiscale ontvangsten – 2022

	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie 2021-2022	Jaarlijkse evolutie 2022-2025
Opcentiemen onroerende voorheffing	2.523	379	2,7%	2,0%
Aanvullende personenbelasting	2.082	313	1,8%	2,9%
Andere aanvullende belastingen	119	18	0,8%	1,3%
Lokale belastingen	825	124	3,8%	1,2%
FISCALE ONTVANGSTEN EN BOETES	5.549	834	2,5%	2,2%

Fiscale ontvangsten – 2022 (in %)

Lokale belastingen - 2022 (in EUR/inw.)

Bleven de **lokale belastingen** in 2021 eerder stabiel, een gewild effect van de covidcrisis, dan vallen in 2022 specifieke vrijstellingen van lokale tarieven weg. Denk aan de vrijstelling voor terrasbelasting voor de horecasector. Die lokale belasting is nu terug geactiveerd, terwijl terrasoppervlaktes tijdens de crisis uitgebreid en nu ook vaak behouden zijn. Specifieke lokale belastingen die toenemen zijn hoofdzakelijk parkeren, leegstand, bedrijfsbelastingen en boetes⁽¹⁾.

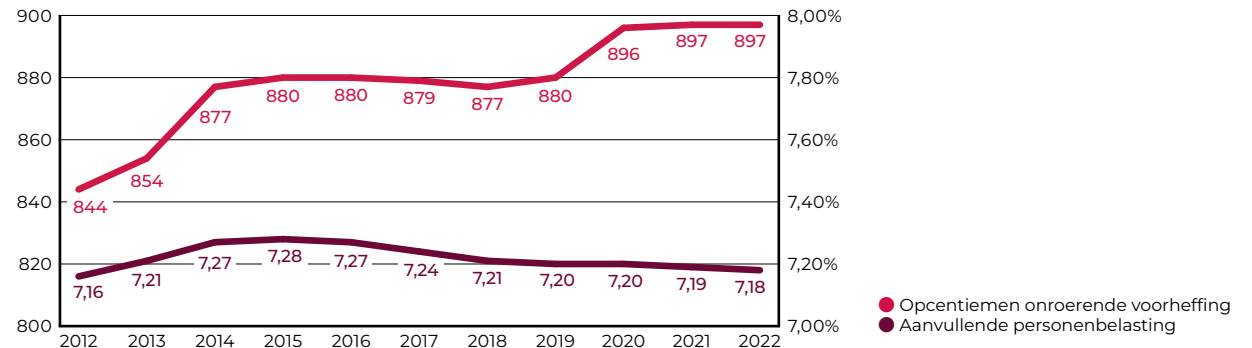
Volgens het meerjarenplan is de trend voor de komende jaren een eerder matige toename van de lokale belastingen.

Net zoals in de vorige legislatuur nam bij aanvang van het meerjarenplan 2020-2025 het gemiddeld aantal opcentiemen voor OOV toe. Daarna blijven de aanslagvoeten stabiel op een niveau van 897 opcentiemen, ook al verhoogden 6 gemeenten in 2022 hun tarief en verlaagde 1 gemeente de opcentiemen. Nieuw tijdens deze legislatuur is dat de tarieven in een zestal gemeenten gedifferentieerd worden.

Sinds 2015 zien we daarentegen voor APB een lichte stelselmatige daling van de gemiddelde aanslagvoet tot 7,18%. Al bij al besliste een heel beperkt aantal gemeenten (10 van de 300) om de belastingtarieven te wijzigen (verlagen).

(1) Uitbreiding toepassingsgebied van GAS-5 komt op kruissnelheid, waardoor gemeenten zelf beperkt snelheidsovertredingen kunnen beboeten. Slechts enkele gemeenten voorzien dit.

Evolutie gemiddelde aanslagvoeten

Werkingssubsidies

Gemeenten halen gemiddeld meer dan een derde (40%) van hun exploitatie-ontvangsten uit fondsen en werkingsubsidies (voornamelijk van de Vlaamse overheid). Het Gemeentefonds alleen al levert 3,4 miljard (64%) van de 5,3 miljard euro aan werkingssubsidies op, met een jaarlijkse basisstijging van 3,5% ter ondersteuning van de beleidsautonomie van gemeenten.

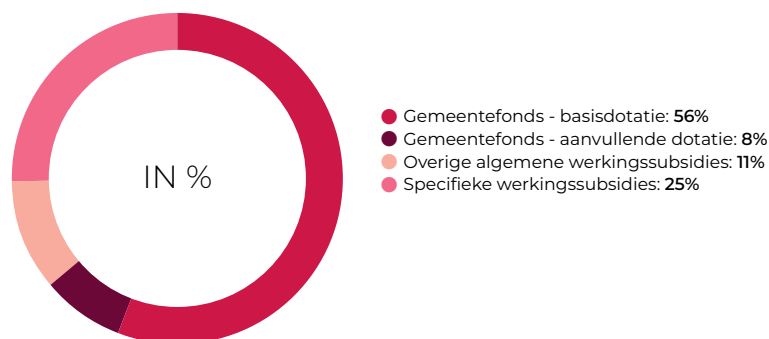
De specifieke werkingssubsidies liepen met 5,8% tot 1,3 miljard euro op. Hierin zit de federale financiering van de leeflonen en het recht op maatschappelijke integratie (RMI), die 60 tot 100% van de uitgaven van een lokaal bestuur voor individuele hulpverlening terugbetaalt. Maar bijvoorbeeld ook de bijkomende Vlaamse financiering voor het vrijwaren van de open ruimte en 110 miljoen euro om een deel van de oplopende pensioenuitgaven te financieren, zoals voorzien in het Vlaamse regeerakkoord 2020-2025.

Werkingssubsidies – 2022

	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie 2021-2022	Jaarlijkse evolutive 2022-2025
Gemeentefonds - basisdotatie	2.968	446	3,5%	3,5%
Gemeentefonds - aanvullende dotatie	419	63	6,7%	1,4%
Overige algemene werkingssubsidies	587	88	9,3%	5,6%
Specifieke werkingssubsidies ⁽¹⁾	1.327	199	5,8%	-0,4%
WERKINGSSUBSIDIES	5.301	797	4,9%	2,6%

(1) Zonder gesubsidieerd onderwijzend personeel (116,5 EUR/inw.)

Werkingssubsidies – 2022

Investerings

Gemeenten zijn een belangrijke investeringsmotor van de economische relance en de energietransitie. Ze voorzien een volume van 11,7 miljard euro investeringen⁽¹⁾ voor de rest van de periode 2022-2025, wat nog 81% is van het oorspronkelijk geraamde totale volume. In 2022 staan 4,3 miljard euro investeringen gepland, voor zover die ook effectief uitgevoerd kunnen worden nu investeren duurder dreigt te worden door de hogere kost van bouwmaterialen. Die prijzen trekken stevig aan als gevolg van economische schaarste in de bevoorradingsketens en door de snel stijgende energiekosten⁽²⁾, kortom door externe omstandigheden.

Al in 2020 zorgde de algemene verstoring in de bevoorradingsketens door de covidcrisis even voor vertraging in de investeringen, waardoor de realisatiegraad in 2020 tot 53% een stuk terugviel. Dat is niet uitzonderlijk voor het eerste jaar van een planperiode waarin traditioneel heel wat investeringsprojecten worden ingeschreven.

De lokale investeringsbudgetten gaan hoofdzakelijk naar 'mobiliteit' (wegeninfrastructuur en riolering, elektrificatie van voertuigen), maar ook steeds meer naar 'cultuur en vrije tijd', 'natuur- en milieubeheer' (waterbeheer en klimaatverandering), 'wonen' en 'ondernemen'.

Zo vervullen lokale besturen een echte voorbeeldfunctie in de strijd tegen de klimaatverandering. Met duidelijke ambities en duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) geven ze onder meer de 'modal shift' mee vorm. Dit doen ze niet alleen aan de hand van eigen actieplannen, maar evengoed door hun inwoners systemen aan te bieden om duurzame investeringen te helpen realiseren.

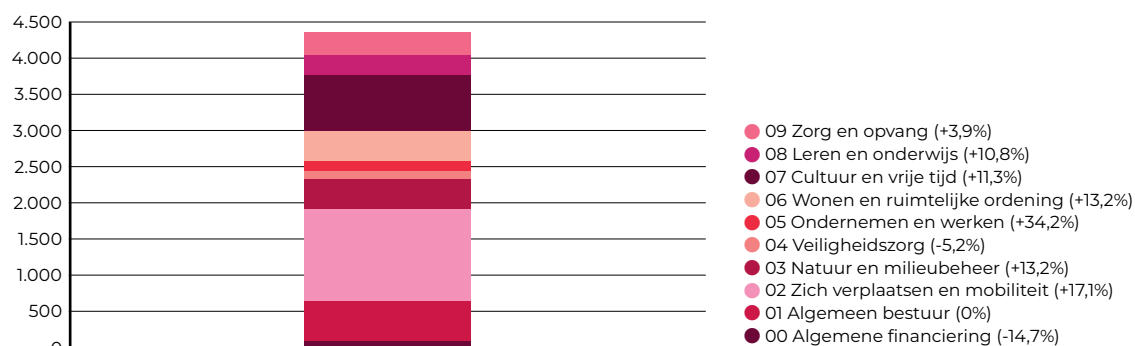
Voor het 2e jaar op rij ramen besturen een beroep te doen op 14 tot 19% meer Vlaamse subsidies. Dit heeft onder meer te maken met nieuwe investeringssubsidies voor

fietsinfrastructuur, die de Vlaamse overheid volgens het Lokaal Energie en Klimaatpact (LEKP) ter beschikking stelt voor lokale klimaatacties.

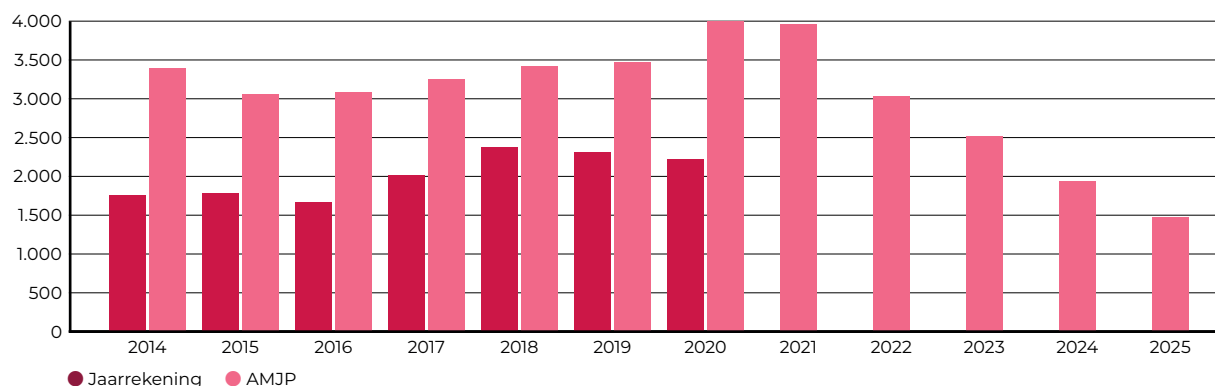
Investeringsuitgaven – 2022

	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie 2021-2022
INVESTERINGSUITGAVEN (ZONDER FVA)	4.331	651	9,5%

Investerings per beleidsdomein – 2022 (in miljoen EUR)

Evolutie investeringen (in miljoen EUR)

(1) Zonder de financiële vaste activa (FVA).

(2) Index-I geeft een stijging aan met een kwart tussen 2021 en 2022.

Liquiditeitenbudget

Het liquiditeitenbudget geeft een overzicht van de exploitatie, investeringsverrichtingen en financiering.

- Het exploitatiebudget 2022 sluit net als in 2021 positief af. Dit is een eerste buffer van 792 miljoen euro, die toelaat om de aangegane financiële leningen ten bedrage van 691 miljoen euro netto af te lossen. De resterende autofinancieringsmarge vormt de uiteindelijke buffer binnen het exploitatiebudget.
- Investeringsuitgaven worden gedeeltelijk via investeringsontvangsten uit de verkoop van activa en via investeringssubsidies gefinancierd. Deze volstaan echter niet om de investeringsuitgaven te dekken, met een negatief 'saldo exploitatie en investeringen' tot gevolg. Verdere financiering is daarom noodzakelijk.
- In 2022 voorziet het financieringsbudget voor 2,3 miljard euro aan op te nemen leningen en leasings, en nog 4,6 miljard euro voor de resterende jaren van het meerjarenplan. De gemeenten schatten dat hun uitgaven voor het vereffenen van financiële schulden in 2022 eerder lichtjes tot 844,6 miljoen euro zullen toenemen, maar daarna weer rond een miljard euro zullen uitkomen.

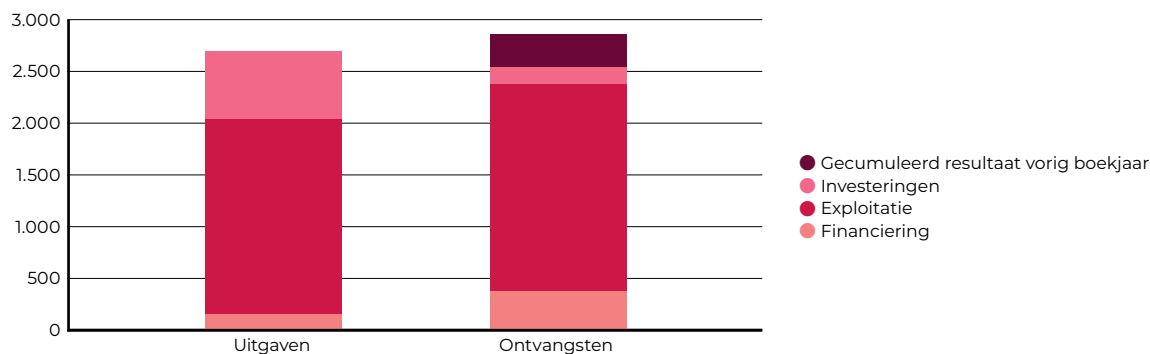
Het tekort van het boekjaar zelf wordt ruimschoots met overschotten uit het verleden gedekt. Gemeenten houden uit vorige boekjaren een gecumuleerd budgettair resultaat van 2,1 miljard euro over, waardoor ze met een budgettair eindresultaat van bijna 1 miljard euro in evenwicht zijn.

Dit overschot geeft aan dat economische schommelingen in principe kunnen worden opgevangen. Volgens het meerjarenplan 2020-2025 bouwen de gemeenten beide reserves wel stelselmatig af.

Staat van het financiële evenwicht – 2022

	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie 2021-2022
EXPLOITATIEBUDGET	792	119	6,1%
Exploitatie-uitgaven	12.522	1.882	2,6%
Exploitatie-ontvangsten	13.314	2.001	2,8%
INVESTERINGSBUDGET	-3.227	-485	-12,7%
Investeringsuitgaven	4.368	657	8,8%
Investeringsontvangsten	1.141	172	-0,9%
SALDO EXPLOITATIE EN INVESTERINGEN	-2.435	-366	-15,1%
FINANCIERING	1.455	219	24,6%
Financieringsuitgaven	1.002	151	-2,9%
Financieringsontvangsten	2.457	369	11,7%
BUDGETTAIR RESULTAAT VAN HET BOEKJAAR	-980	-147	-3,4%
Gecumuleerd resultaat vorig boekjaar	2.114	318	-0,4%
GECUMULEERD BUDGETTAIR RESULTAAT	1.134	170	-3,6%
Onbeschikbare gelden	-165	-25	-12,2%
BESCHIKBAAR BUDGETTAIR RESULTAAT	969	146	-5,8%

Liquiditeitenbudget – 2022 (in EUR/inw.)

In feite gebruiken gemeentebesturen deze reserves om hun investeringsbeleid te financieren en plannen ze daarnaast jaarlijks nog voor 1 tot 2 miljard leningen aan te gaan, zonder aan evenwicht in te boeten. Dat is een mooi financieel uitgangspunt om lokaal beleid te voeren, wetende dat er op de jaarrekening doorgaans een groter budgettaire overschot overblijft na (gedeeltelijke) realisatie van de plannen.

Evenwicht

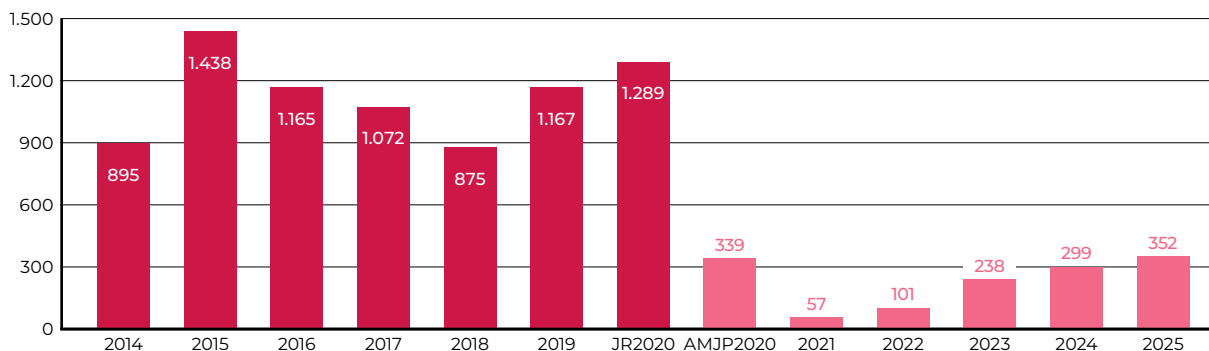
Als 2e evenwichtscriterium kijken we naar de autofinancieringsmarge (AFM), een buffer waarmee een gemeente bijkomend beleid voert, meer investeringen doet en bijkomende leningen kan dragen. In 2022 klimt de AFM terug op tot 101 miljoen euro of 15 euro per inwoner. Dit is een minimale marge van 0,8% aan exploitatie-ontvangsten, net zoals in 2020.

Individueel kan dit echter sterk verschillen. We zien dat in 2022 ongeveer 1 gemeente op de 3 de AFM onder nul laat zakken. Een negatieve AFM wijst op een voorlopig beperkt financieel draagvlak, net omdat besturen hun middelen aanwenden.

Toch voorzien de meerjarenplannen dat de AFM de jaren erna weer zal opveren en tegen 2025 zal opklimmen tot 352 miljoen euro. Daarmee is dit 2e evenwichtscriterium veiliggesteld, dat vereist dat een bestuur op het einde van de planperiode een structureel evenwicht haalt, dus bij het begin van de nieuwe legislatuur in 2025.

Hoe miniem ook de positieve marge in het aangepaste meerjarenplan, de buffer van meer dan 1 miljard euro op de jaarrekeningen 2020 van de Vlaamse gemeenten samen, bewijst dat ze een gezonde financiële situatie behouden, met extra beleidsmarge om schokken zoals een snel aantrekkende inflatie te kunnen opvangen.

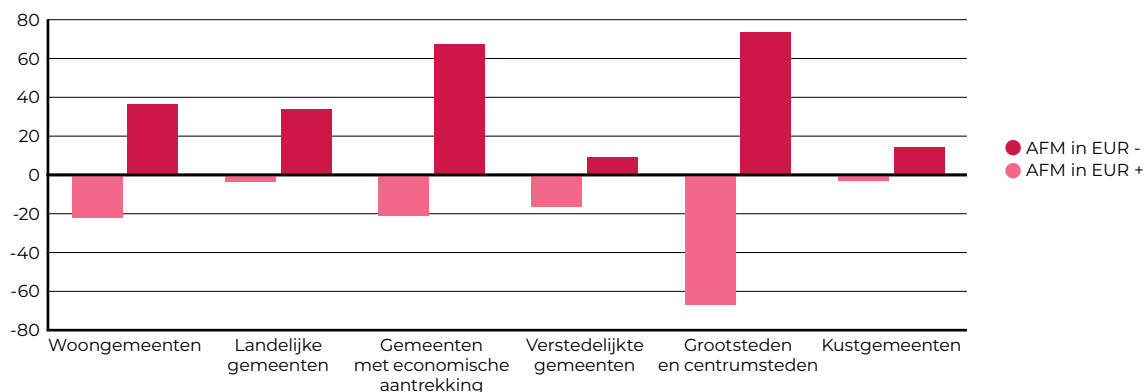
Evolutie AFM Jaarrekening en AMJP (in miljoen EUR)

Staat van het financiële evenwicht - AFM – 2022

	In miljoen EUR	In EUR/inw.
Gemeenten	101	15
AGB's	14	2
OCMW-verenigingen	-2	0
AUTOFINANCIERINGSMARGE	113	17

Autofinancieringsmarge (AFM) gemeenten per cluster – 2022 (in miljoen EUR)

Vlaamse provincies

Exploitatie-uitgaven

Aanvankelijk hielden de Vlaamse provincies hun uitgavenstijging in het meerjarenplan 2020-2025 sterk onder controle. De impact van de covidcrisis was echter voelbaar in de aangepaste raming voor 2021. Voor het eerst in jaren liepen de exploitatie-uitgaven van de provincies weer op. Iets sterker zelfs in de cijfers voor 2022, de snel aantrekkende inflatie nog niet meegerekend. Toen de lokale besturen einde 2021 hun meerjarenplan 2020-2025 bijstelden, kon immers niemand deze nieuwe ontwikkeling inschatten. Wel vertoonden de energieprijzen sinds de zomer al een fluctuerende stijgende trend.

Voor 2022 raamden de provincies 754,8 miljoen euro aan exploitatie-uitgaven of 113 euro per inwoner, wat een toename van 3,5% ten opzichte van het jaar ervoor is. Ze planden dus om 25 miljoen euro meer te besteden.

Personeelsuitgaven nemen het grootste deel van de exploitatie-uitgaven (46%) in, samen met de aankoop van goederen en diensten (27%) en toegestane werkingsubsidies (24%). De personeelsuitgaven nemen met 3,3% het sterkst toe.

Provincies zijn actief in diverse beleidsdomeinen met 'ondernemen en werken', 'natuur en milieubeheer', 'cultuur en vrije tijd' als de belangrijkste. Een groot deel van het provinciaal budget gaat uit naar algemeen bestuur, goed voor 39 euro per inwoner.

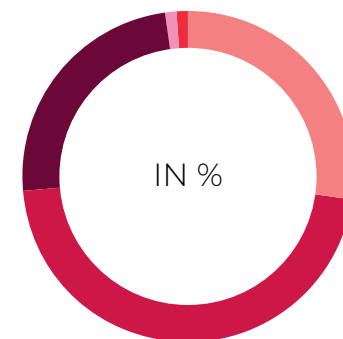
Exploitatie-uitgaven van provincies - 2022

	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie 2021-2022
Goederen en diensten	207,4	31	2,7%
Personeel ⁽¹⁾	347,4	52	3,3%
Toegestane werkingssubsidies	183,4	28	3,1%
Andere operationele uitgaven	10,2	2	68,6%
Financiële uitgaven ⁽²⁾	6,4	1	-10,3%
EXPLOITATIE-UITGAVEN	754,8	113	3,5%

(1) Zonder gesubsidieerd onderwijzend personeel (22,5 EUR/inw.)

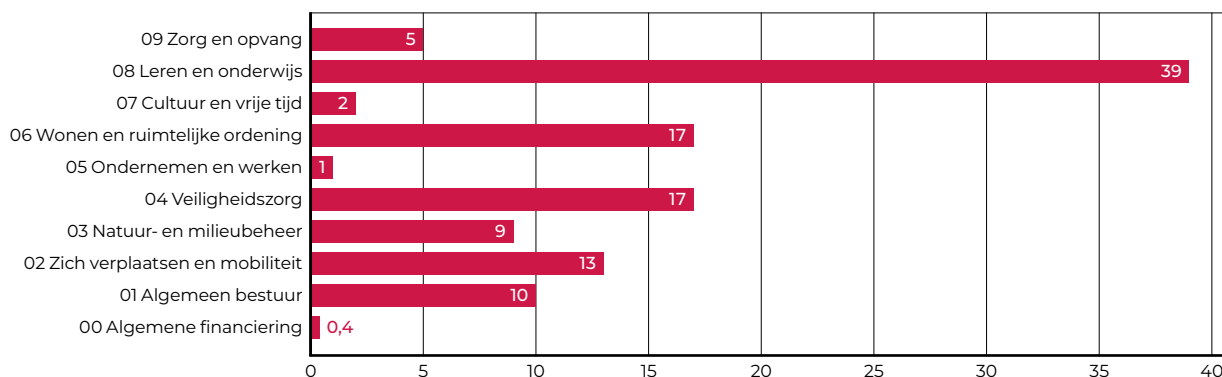
(2) Rentelasten inbegrepen, niet de kapitaalaflossing van leningen (BBC)

Exploitatie-uitgaven – 2022

- Goederen en diensten: 27%
- Personeel: 46%
- Toegestane werkingssubsidies: 24%
- Andere operationele uitgaven: 1%
- Financiële uitgaven: 1%

Exploitatie-uitgaven van provincies per beleidsdomein – 2022 (in EUR/inw.)

Personeelsuitgaven

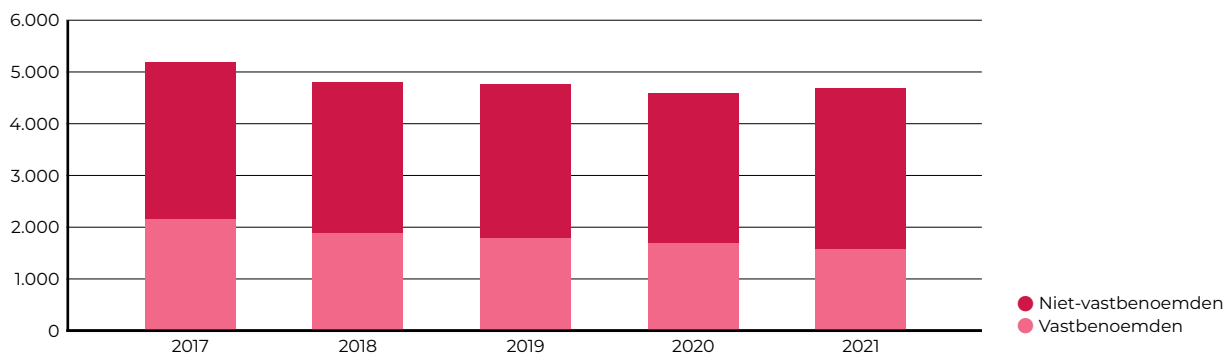
Volgens de RSZ-statistieken tellen de Vlaamse provincies met hun APB's eind 2021 91 voltijdse equivalenten (vte's) meer in vergelijking met het jaar ervoor, een personeels-toename van 2%. Ze stellen samen 4.677 vte's tewerk.

Het aantal vastbenoemde personeelsleden loopt al jaren terug, terwijl het aantal niet-vastbenoemden toeneemt. In verhouding krimpt eind 2020 het aandeel vastbenoemden verder tot 33,8% ten opzichte van de groep niet-vastbenoemden.

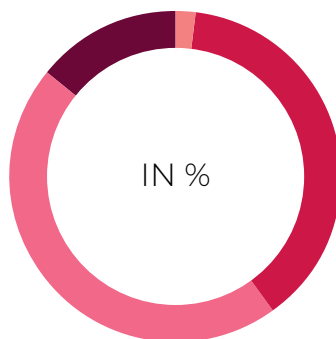
Toegestane werkingssubsidies

In 2021 staan de Vlaamse provincies voor 183,4 miljoen euro aan werkingssubsidies toe, voornamelijk bestemd voor vzw's (53,7 miljoen euro) en APB's (44,1 miljoen euro). Daarnaast gaat er nog eens 34,4 miljoen euro naar ondernemingen en 14,8 miljoen euro naar andere lokale besturen.

Evolutie personeel van provincies en APB's (in vte)

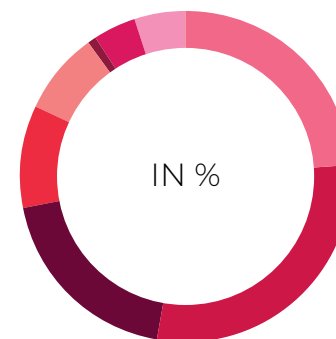

Uitgaven per type personeel – 2022

- Politiek personeel: 2%
- Vastbenoemd personeel: 38%
- Niet-vastbenoemd personeel: 46%
- Andere personeelskosten: 14%

Toegestane werkingssubsidies – 2022

- Verbonden APB: 24%
- Instellingen zonder winstoogmerk: 29%
- Niet-financiële vennootschappen: 19%
- Provinciale EVA naar privaat recht: 10%
- Andere lokale overheden: 8%
- Huishoudens: 1%
- Besturen eredienst en niet-confessionele gemeenschappen: 4%
- Overige: 5%

Exploitatie-ontvangsten

De Vlaamse provincies hielden in hun raming van het aangepaste meerjarenplan⁽¹⁾ de trend van de exploitatie-ontvangsten aan, die in 2022 met 1% lichtjes verder aangroeien, vooral door de toegenomen geraamde fiscale ontvangsten (+1,3%).

In 2022 leveren belastingontvangsten liefst 84% van de totale exploitatie-ontvangsten op. Op een totaalbedrag van 792,3 miljoen euro komt dit neer op een bedrag van 664,2 miljoen euro, of 100 euro (van de 119 euro) per inwoner. Daarnaast zien we nog 9% ontvangsten uit werkingsubsidies en 6% uit werking en andere activiteiten.

Fiscale ontvangsten

De opcentiemen op de onroerende voorheffing (OOV) leveren gemiddeld 71% van de belastingontvangsten op en zijn de belangrijkste inkomstenbron van provincies. Overige belastingen die provincies zelf instellen en heffen, vullen deze ontvangsten verder aan.

De opcentiemen dienen duidelijk als motor om de provinciale ontvangsten op peil te houden. De provincies gaan ervan uit dat de ontvangsten uit opcentiemen in 2022 met 1% zullen toenemen, wat iets lager is dan de continue groei van 1,5%, die ze voor de planperiode voorzagen.

In 2018 kreeg elke provincie omwille van de nieuwe taakstelling een maximumtarief voor de onroerende voorheffing opgelegd. Ook in 2022 zijn die tarieven van toepassing.

(1) Beginkrediet herziening 2022 van het aangepaste meerjarenplan 2020-2025.

Exploitatie-ontvangsten – 2022

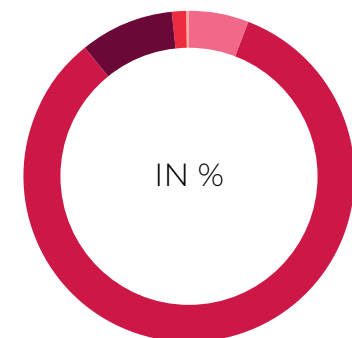
	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie 2021-2022
Ontvangsten uit werking	47,2	7	2,3%
Fiscale ontvangsten	664,2	100	1,3%
Werkingsubsidies ⁽¹⁾	68,3	10	-3,8%
Andere operationele ontvangsten	11,3	2	11,8%
Financiële opbrengsten	1,4	0	-21,0%
EXPLOITATIE-ONTVANGSTEN	792,3	119	1,0%

(1) Zonder gesubsidieerd onderwijzend personeel (22,5 EUR/inw.)

Fiscale ontvangsten – 2022

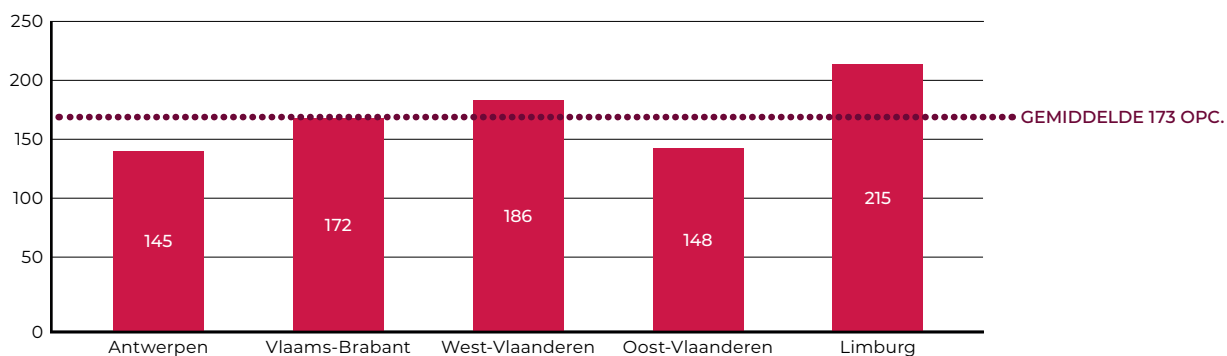
	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie 2021-2022
Opcentiemen onroerende voorheffing	468,8	70	1,0%
Overige belastingen	195,4	29	2,0%
FISCALE ONTVANGSTEN	664,2	100	1,3%

Exploitatie-ontvangsten – 2022

- Ontvangsten uit werking: 6%
- Fiscale ontvangsten: 84%
- Werkingsubsidies: 9%
- Andere operationele ontvangsten: 1,4%
- Financiële opbrengsten: 0,2%

Opcentiemen onroerende voorheffing per provincie – 2022

Werkingssubsidies

Voor hun exploitatie-ontvangsten halen provincies gemiddeld 10 euro per inwoner uit werkingssubsidies. Dit zijn voornamelijk specifieke werkingssubsidies van de Vlaamse overheid, omdat provincies binnen het regionale kader op verschillende domeinen mee het beleid uitwerken.

Investerings

In het meerjarenplan 2020-2025 voorzagen de Vlaamse provincies over de volledige bestuursperiode een onafgebroken investeringsinspanning van 1,23 miljard euro. Net zoals bij de gemeenten is het waarschijnlijk dat een aantal projecten door de coronacrisis verder gespreid zal worden in de tijd.

Voor 2022 stond volgens de aangepaste raming 263,3 miljoen euro gepland. Met de aantrekkende inflatie en oplopende kost van bouwmaterialen in 2022 zullen toekomstige investeringsprojecten niet meer met hetzelfde budget gerealiseerd kunnen worden.

Provinciale investeringen gaan voornamelijk naar 'mobiliteit', 'leren en onderwijs' en 'algemeen bestuur'. Ze versterken ook de exploitatie-uitgaven van andere domeinen zoals 'ondernemen en werken', 'natuur en milieubeheer' en 'cultuur en vrije tijd'.

Investeringsuitgaven – 2022

	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie 2021-2022
INVESTERINGSUITGAVEN (ZONDER FVA)	263,3	39,6	5,1%
Waarvan investeringssubsidies	50,1	7,5	-15,0%

Exploitatie-uitgaven en investeringen van provincies per beleidsdomein – 2022 (in miljoen EUR)

